

**АМПЛІТУДНО-ЧАСОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЕЛЕКТРИЧНОГО
ПРОБОЮ ДОВГИХ ПОВІТРЯНИХ ПРОМІЖКІВ ДВОЕЛЕКТРОДНОЇ
РОЗРЯДНОЇ СИСТЕМИ “ВІСТРЯ–ПЛОЩИНА” КОМУТАЦІЙНИМ
АПЕРІОДИЧНИМ ІМПУЛЬСОМ ВИСОКОЇ НАПРУГИ**

Баранов М.І.

*НДПКІ «Молнія» Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Приведені результати розрахунково-експериментального визначення основних амплітудно-часових характеристик (АЧХ) електричного іскрового пробою довгих повітряних проміжків мінімальною довжиною $1 \text{ м} \leq l_{\min} \leq 4 \text{ м}$ в двоелектродній розрядній системі (ДЕРС) “вістря-площина” стандартним комутаційним аперіодичним імпульсом над- і високої напруги $U_{12}(t)$ часової форми $T_m/T_p \approx 200$ мкс/1990 мкс позитивної полярності (T_m, T_p – відповідно час, який відповідає амплітуді U_{12m} цього імпульсу напруги і його тривалості на рівні $0,5U_{12m}$). Під основними АЧХ пробою довгих повітряних проміжків в досліджуваній ДЕРС “вістря-площина” розуміються: по-перше, пробивна (розрядна) напруга U_d ; по-друге, усереднена за довжиною пробивна напруженість E_d сильного електричного поля; по-третє, час T_d , який при досягненні імпульсною напругою $U_{12}(t)$ в ДЕРС рівня пробивної напруги U_d відповідає моменту початку різкого падіння (комутації) напруги на розрядному повітряному проміжку мінімальною довжиною $l_{\min}$ цієї ДЕРС. Отримано емпіричне розрахункове співвідношення для часу T_d електричного іскрового пробою довгих повітряних проміжків в досліджуваній високовольтній ДЕРС “вістря-площина”, достовірність якого підтверджено експериментально. Вперше розрахунковим шляхом показано, що пробій атмосферного повітря в цій ДЕРС завжди відбувається на передньому фронті ($0 < T_d < T_m$) діючого в ДЕРС “вістря-площина” вказаного комутаційного аперіодичного імпульсу напруги $U_{12}(t)$. Отримано наближене розрахункове співвідношення для визначення в досліджуваній ДЕРС “вістря-площина” пробивної (розрядної) напруги U_d її довгих повітряних проміжків мінімальною довжиною $l_{\min}$ з діапазону $1 \text{ м} \leq l_{\min} \leq 4 \text{ м}$ при дії в цій ДЕРС стандартного комутаційного аперіодичного імпульсу над- і високої напруги $U_{12}(t)$ часової форми $T_m/T_p \approx 200$ мкс/1990 мкс позитивної полярності. Достовірність цього співвідношення для пробивної напруги U_d підтверджена результатами виконаних в ДЕРС “вістря-площина” з радіусом кривизни краю її вістря $r_c \approx 3$ мм відповідних високовольтних експериментів. Вперше показано, що ця пробивна напруга U_d відповідає розрахунковій напрузі появи U_{ed} позитивного лідера в цій ДЕРС. Встановлено, що усереднена за довжиною дослідна пробивна напруженість $E_d \approx U_d / (1,13 l_{\min})$ сильного імпульсного електричного поля в повітряному проміжку цієї ДЕРС при дії на неї вказаного стандартного комутаційного аперіодичного імпульсу напруги $U_{12}(t)$ позитивної полярності для $l_{\min} = 1,5$ м при $U_d \approx 611,6$ кВ складає $E_d \approx 360,8$ кВ/м, а для $l_{\min} = 3,0$ м при $U_d \approx 1062,3$ кВ – $E_d \approx 313,4$ кВ/м. При цьому усереднені розрахункові пробивні значення E_d при $l_{\min} = 1,5$ м ($U_d \approx 621,4$ кВ) і $l_{\min} = 3,0$ м ($U_d \approx 1049,2$ кВ) складають відповідно $E_d \approx 366,6$ кВ/м і $E_d \approx 309,5$ кВ/м.